

Velja po pošti:
za celo leto naprej .. K 50.—
za en mesec .. 4.50
za Nemčijo celoletno .. 55.—
za ostalo tuzemstvo .. 60.—
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej .. K 48.—
za en mesec .. 4.—
V pravi prejemnik mesečno .. 3.50
Sobotna izdaja:
za celo leto .. K 10.—
za Nemčijo celoletno .. 12.—
za ostalo tuzemstvo .. 15.—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petstvarica (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
na enkrat .. po 50 v
na dva in večkrat .. 45
pri večjih naročitih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostopna petstvarica K 1.—
Izplača vsak dan izvenredne delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Kaj pa je?

V nekaj dnevih se je pri nas vse preobrnilo, kakor bi bili prestavljeni v nov svet, med druge ljudi, opremljene z nazori, kakršnih doslej nismo poznali. Zvesti bralci avstrijskega nemškega časopisa se mora čuditi nad velikansko spremembo v jedilnem listu svoje dušne hrane. Doslej smo bili vajeni surovih brc in ošabnega prezira. Še ni minulo pol leta, kar je prejšnji ministrski predsednik pl. Seidler, ko je pred glasovanjem v državnem zboru skušal pridobiti tudi jugoslovanske poslance, za plačilo obljubljal, da v svojem govoru »omeni tudi jugoslovansko vprašanje«; to je smatral tedaj za velikodušen dar in koncesijo. Komaj nekaj dni je minulo, kar je vse nemško časopisje na ukaz kakor trop zbesnelih psov napadlo knezoškofa ljubljanskega, ki je bil tako predzren, da je opozarjal navzgor in navzdol na perečo važnost našega vprašanja; to je bila pred dobrim tednom veleizdaja. Ni se še posušilo črnilo na vladnem odloku, s katerim so vsi tisti, ki ne stojijo v trdem boju našega naroda za življenje in smrt nemi in neobčutljivi ob strani — in kdo bi se danes mogel na Slovenskem temu boju odtegniti? — izpostavljeni žandarskim šikanam in policijskim persekucijam. Nemškemu časnikarju vsake politične nianse se je vse to zdelo popolnoma v redu, in je ta sistem pomagal ustvariti in vzdržati.

In danes? Danes je nemško časopisje drugačno; isti ljudje, ki so prej pomakali svoja peresa v grenko žolč prezira in sovraštva, pišejo danes s hladnilnim oljem spravljivosti in treznega razuma. Če sežete v katerikoli časopis, ki jih namerče nedelja v toliki obilici na mizo, povsod berete isto pesem: razmere v monarchiji je treba urediti. Tako končuje graška »Tagespost« svoj uvodnik z besedami: »Dogodki zadnjih dni so dokazali, da vse sili k odločitvi. Zadnjega roka ne smemo zamuditi, sicer bi utegnili vso igro izgubiti. Pokazalo se je, da narodi ne morejo več prebivati drug z drugim, torej morajo prebivati drug poleg drugega. Nemški narod ne more biti nikdar premagan, tudi tedaj ne, če v bitkah podleže. On živi, bo živel in zahteva zase isto svobodo kakor ostali narodi — tudi v Avstriji.« — Kakšni glasovi so to, kaj se je vendar zgodilo, da se nacionalistični nemški listi za zemaajo za federalizacijo? Doslej niso tajili, da hočejo in morajo preko naših trupel do morja, zakaj sedaj smatrajo za potrebno poudarjati, da so sami neumrljivi? »N. Fr. Presse« ki vedno prva vabi, kadar se pripravljajo znameniti politični dogodki, priobčuje v nedeljski številki uvodnik z naslovom »Predlog«, ki ji izzveni v

besede: »Predlog je: S Čehi in Jugoslavlani je treba govoriti.« Člankar dokazuje, da morajo Nemci zvedeti, kaj Čehi in Jugoslavlani zahtevajo, kakšno bi bilo naše razmerje do Nemcev, če bi dosegli samostojnost, po kateri težimo. Z nami se je treba razgovoriti! Veliko časa je tega, kar je vlada sama in po drugih faktorjih proglasila načelo, da so deželne meje nepremakljive — in to na pritisk istih listov, kateri danes predlagajo, naj se razgovarjamo z Nemci o tem, kako bi bilo z armado, državnim dolgom, davki, skupnimi izdatki, kadar dosežemo državno samostojnost. Kaj se je vendar zgodilo?

Pa ne le časopisi, tudi vse drugo je na delu. V ministrskem prezidiju pridno kujejo načrte o preosnovi Avstrije, ki jo sedaj imenujejo federalizacijo. Ljudje si šepetajo o cesarskem patentu, ki bo ustvaril v državi novi red. Grof Tisza, nihče manjši, se je bil napravil na agitacijsko potovanje med Jugoslavlani, in Budimpešta si z nami prav tako beli glavo kakor Dunaj. Ministrski predsednik Hussarek hoče govoriti zlasti o jugoslovanskem vprašanju in Nemci ne zahtevajo več, naj govori o nemški hrbtnosti države. Kaj pa je prav za prav?

Če poiščemo vzroke za te nenavadne pojave, moramo reči, da njih narava ni taka, da bi mogla naše stališče do nemštva in države količkaj spremeniti, da bi mogla v nas vzbuditi količkaj upanja na uspešnost novih političnih podjetij in da bi nam

mogla vdihniti le sled zaupanja.

Nemško mažarski oligarhiji je sila edini in zadnji razlog; demokratičnega duha, za čigar zmago se bojuje svet, to plemo v svojih sedanjih zastopnikih ne razume. V tem so nas nanovo potrdili zgoraj navedeni dogodki, o tem nas je preveril grof Tisza, ki je domneval, da se jugoslovansko vprašanje rešuje s polkovniško uniformo, rohnjenjem in razbijanjem po mizi. Ta rod še ni toliko moralno zrel, da bi bili z njim uspešni razgovori mogoči. Kar jim sedaj giblje peresa in navdihuje predloge, ni iskrena želja po pravičnosti, ki more edina umiriti svet, ampak nervoznost trenutne zadrege.

Nemško umikanje na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 28. Veliki glavni stan:

Anglež napada v smeri proti Cambraiu in južno od tam, Francoz nadaljuje svoje napade v Champagni, Američan pa vzhodno od Argonov.

Delni sunki in delni napadi med Ypernom in Scarpo, kakor tudi med Ailetto in Aisno so spremljali velike napadalne operacije sovražnika.

Vojni skupini kraljeviča Rupreta in gen. polkovnika pl. Boehna.

Sovražnik, ki je med Ypernom in Scarpo na večih mestih napadel naše črte, je bil odbit. Med cestami, ki vodijo med Arrasom in Peronne proti Cambraiu je po silnem ognjenem boju napadlo 16 angleških in kanadskih divizij. Na obeh straneh Marquiona, med Moeuvresom in Graincourtom kakor tudi Ribecourtom Villers Guislainom je prvi naval sovražnika omagal pred na-

šimi črtami. Pri Inchy en Artoisu je sunil sovražnik proti Bourlonu, pri Havrincourtu proti Flesquieresu. Tekom bitke se mu je posrečilo razširiti mesta, kjer je prodril in nas potisnil severno od ceste Arras-Cambrai do črte Oisy le Verger - Haynecourt. Južno od ceste smo zvečer držali po menjajočih se uspehih in po uspešnih protinapadih črto Bourlon (gozd) - Ribecourt. Pred našimi postojankami med Ribecourtom in Villers Guislainom so se izjalovili vsi napadi sovražnika.

Med Epéchyjem in Bellicourtom smo odbili močne napade Angležev in Američanov. Po zaključitvi bojev smo vrgli sovražnika povsod v njegove izhodne postojanke, pri Lempiri pa čez nje.

Bojni skupini nemškega cesarjeviča in generala pl. Gallwitza.

Med Ailetto in Aisno smo odbili vzhodno od Vauxaillona in zahodno od

Jouvyja delne napade sovražnika.

V Champagni je nadaljeval Francoz, vzhodno od Argonov pa Američar z delnim nastopom novih divizij svojo močne napade.

Francoz je pridobil s svojimi večkrat ponovljenimi napadi med Suippe in Aisno le malo tal. Zvečer smo stal zapleteni v boj na črti Auberive sur Suippe - južno od Somme Py - Graireuil - Bouconville - gozd Cernay.

Napadi Američanov so se ustavili vzhodno od Argonov južno od črte Apremont - Cierges. Montfaucon smo izpraznili, ker mu je grozila obkolitev. Napadi, s katerimi so izpadli čez Montfaucon in vzhodno od njega, so omagali pred našimi novimi črtami.

Francozi in Američani so imeli tu di včeraj velike izgube.

Včeraj smo sestrelili 33 sovražniških letal. Poročnik Rumej je priobčil svoje 45., nadporočnik Loerzer svojo 44. in poročnik Baeumer svojo 35. zračno zmago. pl. Ludendorff.

Berlin, 29. Uradno:

Anglež je skupno z Belgijci pričel s napadi na Flandrskem in jih nadaljuje v smeri proti Cambraiu. Francozi in Američani so iznova naskakovali v Champagni, kakor tudi med Argoni in Mozo.

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Tekom noči se je bil od obali do južno od Lyse silni ognjeni boj, ki se je v ranih urah med Dixmuidenom in Wulverghemom pomnožil do najmočnejšega bobnečega ognja. Angleži in Belgijci so napadali na bojni črti južno od Dixmuidena do Wulverghema. Sovražniku se je posrečilo, da je vzel naše udrinske postojanke in je vdrl deloma v postojanke našega topništva. Napad sovražnika se je ustavil po poldne na črti: železniški nasip južno od Dixmuidena - Merckem - Houthelst-Westroosebeke - Passchendaele - Becelaere - Zandvoorde - Hollebecke. Napade, ki s jih zvečer proti tej črti izvajali, smo odbili s pomočjo rezerv, ki so prihiteli na bojišče. Višino Wyttschaete smo držali, dasi jo je sovražnik večkrat napadel.

Ker smo izgubili v bojih 27. septembra postojanko ob prekopu na obeh straneh Marcoinga, smo zahodno od Cambraija včeraj zjutraj umaknili svojo črto s prostega ozemlja v zadaj ležečo postojanko v črti Arleux - Aubigny - zahodno od Cambraija in za prekopom jugozahodno od Cambraija - Marcoing - čez Connelieu do stare črte pri Villersu Guislainu. Premike smo izvedli tekom noči, ne da bi nas motil sovražnik. Izpraznjeno

LISTEK.

Slovensko narodno gledališče otvorjeno.

Po dolgih letih vojne smo dobili zopet svoje narodno gledališče, to pot s trdno podlago za obstoj in uspešno delovanje. Otvoritev je bila včeraj v nedeljo tiha in skromna, toda nič manj pri srčna. Slovensko se otvori gledališče šele pozneje z velikim simfoničnim koncertom, ko bodo moči na razpolago. Včeraj ob 11. uri predpoldne se je vršila otvoritvena akademija, zvečer pa otvoritvena dramatska predstava s Finžgarjevo narodno igro »Divji loveci«, ker je smatrala policijska oblast, da je Finžgarjeva »Naša kri« za nas še prenevarna. — Akademija! Luči so ugasnile, polumrak. Množica napeto pričakuje, kdaj se odkrijejo tajne one zavese, pred katero so mesto resničnega življenja v posmeh vsemu našemu narodnemu in kulturnemu življenju tako dolgo švigale sence. Uvertura! Zavese se dvigne, pred zagrinjalom stoji nadrežiser gledališča Hinko Nučič in govori Zupančičev prolog. Besede »Naše besede« to so besede, to je duh, volja in moč naroda, to je ogenj narodove notranje si-

le, ki si je dolgo časa onemela iskala proste poti na plano in jo danes našla. Množica se ne upa niti dihati, kot onemela pije zvoke nadrežiserja narodnega gledališča, ki je s svojo umetniško silo razumel pesnikove velike besede. To sta govorila srce in duša, to je bil živ jezik naše besede:

»Opolnoči, nihče ni vedel kam in kod.. Vse misli so glave vtaknile pod perot, Obmolknil pevec, prerok je zaspal, Narod se nemim sencam je udal. Strmel je dolgo vanje tih in sam je onemel ob njih.«...

In prišla je »beseda«, tako težko v duši in srcu pričakovana. Ali niso bile sence narodu potrebne, da se je vzdramil in vstal iz spanja? Glej in Zupančič se spomni tu, ob prerojenju naše gledališčne umetnosti velikega genija naroda, dr. Kreka, učenec pripoveduje o mojstru in tudi Krekov učenec Nučič govori te besede:

»Bil je med njimi mož, kot zrno klen in zdrav... To, kakor knjige mi, ljudi je bil znal. Tako zatopil se je v tajnosti Človeka našega, da je odtis Njegovih najglobljih sanj Užgal pekoče stizma vani.

Zdaj bral je v sebi: V nas zapisano je luč, In rekel je: I nam je dan v bodočnost ključ Ker smo hranili v duši neskaljen Pravičje in svobode zlati sen; Nam samim skrit, svetu zastrt Sejal je v burnih časih srd.« — — —

— — In genij naroda govori ljudstvu, h kateremu ga je Bog poslal. In v srcih poslušalcev je oživila pesem naše svobode:

»Veš rod, še, da tvoj kralj je z ognjem kronan bil In da iz rok nihče mu žezla ni izvil. In da za vse, kar je razgrnil Bog Ljudem sveta, za goro, polje, log, Za zver in dušo pravda še, Še teče in vsa vroča vre.«

Glej, godi se čudo:

»In narod, ki že sam je bil izgrešil sled Pradavnih, divnih sanj, ki jih je sanjal ded, Ko vzrl je poveljani obraz Moža, pred njimi spoznal je: To sem jaz V zrcalu vernem, v možu tem, Kar bil, kar bom, vse vidim, vem.«

A tedaj se izvije iz srca pesniku obupen, pretresujoč vzklík, ki raste crescendo pred nami kot gora trpljenja in gorja. Simfonija uverture v besedah je dosegla zenit:

»Obsojeni na molk v posvetu narodov, Od daleč gledamo, ko sve gradijo nov.«

A v dalji vstaja nova mlada jutranja zarja. Srca poslušalcev jo čutijo, kot jo je slutilo v sanjah pesnikovo srce. Zapletljaj je rešen, kakofonija simfonije je prešla v poln mehak akord, ki pada dekrescendo na duše trpečih kot božajoč balzam:

»Beseda je izšla, izšla med nami res! Slovenska misel, vzpluj v zaletu do nebes

Razvij se! In v razponu tvojih kril Bo zoril narod čilost svojih sil, Naroda treh najmlajši brat Pojde za vse usod iskat.« —

Pesem je izvenela. Med množico poslušalcev gre kot iskra. Ploskanje. Zastor se dvigne. Narodno gledališče je otvorjeno.

Po prologu je nastopila naša znanka gdč. Cirila Medvedova s tremi točkami. Predvsem ljubko arijo Čajkovskega: Arijo Olge iz Onjagina. Dalje nežno-

ozemlje je sovražnik zjutraj še dolgo časa obstreljeval, v opoldanskih urah je pričel ostro pritiskati za nami in je napadel z močnimi silami severnozahodno in zahodno od Cambraja. Odbili smo ga. Ravno tako so omagali napadi, ki so jih izvajali proti črtam južno od Marcoinga.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Med Ailetto in Aisno smo umaknili brez sovražnega učinka naše črte za prekop Oise - Aisne med Anyzjem le Chateauom ob Ailetto in Bourgom ob Aisni. Premik, ki smo ga pripravljali več dni, smo izvedli po načrtu, ne da bi ga motil sovražnik.

Uspešni boji so se bili na predpolju zahodno od Suippeja.

Sovražnik je med Suippesom in Aisno, kakor tudi med Argoni in Mozo nadaljeval svoje močne napade, ki so bili za njega posebno težki in izredno krvavi. Naše čete vseh nemških plemen, ki se bore tam, so se tudi včeraj, kljub visokim zahtevam, ki so jih zadnji dnevi stavili na nje, odlično bile in priporile v obrambi popoln uspeh. Francozi, ki je na celi bojni črti med Suippesom in Aisno deloma šestkrat ponovil napade, katere so vodile močne skupine oklopnih voz, so v ljutom boju vrgli. Dosegel je edini krajevni uspeh, da je vzel Somme Py in da je malenkostno lu in tam nekoliko vpognil našo obrambeno črto.

Ker je prodiral sovražnik, smo v Argonih v predzadnji noči v dolini Aire do pokrajine južnozahodno od Binarville - jugozahodno od Apremonta umaknili našo črto. Proti vzhodnemu robu Argonov in proti črti Apremont-Cierges-Brieulles je Američan izpadel večkrat z napadi, pri katerih so deloma nastopale nove divizije. Krajevne uspehe je dosegel pri Apremontu in vzhodno od Ciergesa, kjer je zgodaj zjutraj potisnil naše črte do gozda Cunela in do Fouysa; a tudi tam so, kakor na celi ostali bojni črti, omagali napadi sovražnika v našem obrambnem ognju z žilavim pobliznim bojem in vsled naših z uspehom zvajanih protinapadov.

Naše bojne skupine so z velikim uspehom napadle sovražnika, ko je naskakoval vzhodno od Aire. V včerajšnjih bojih smo uničili nad 150 oklopnih voz. Včeraj smo sestrelili 32 sovražnih letal in 3 pritrjene zrakoplove.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 29. sept. zvečer. Uradno:

Novi boji so se razvili vzhodno od Yperna. Silna borba med Cambraijem in St. Quentinom. Angleški naval je tu v velikem omagal.

V Champagni in med Argoni in Mozo smo odbili silne napade Francozov in Američanov izjemši krajevnih vpadov na obeh straneh Ardeuilla. pl. Ludendorff.

O položaju na zahodnem bojišču izvaja »Arbeiter Zeitung«: Če tudi pravijo, da se je izjalovil prebitalni poskus, moramo napoved, da pričakujejo novih bojev, tako tolmačiti, da bodo Francozi in Američani ponavljali svoje poskuse. Izključeno ni, da se bodo morali Nemci umakniti med Reimom in Mozo in mogoče tudi vzhodno od Moze. Silni sunek Francozov in Američanov dokazuje, da Fochova ofenziva, ki jo

vedno presenetljivo izvaja na novih točkah, na svoji sili in vznešenosti ni ničesar izgubila. Nad dva mesca, od 18. julija naprej, se ofenziva nadaljuje z uspehom, skoraj ob celi fronti, in nastopa povsod s premočnimi sredstvi sile. Nada, da se premikovalna vojska ustali, se torej ni izpolnila. Zvezne čete morajo biti na zahodu tako močne, kakor se niso nikdar bile.

Angleško uradno poročilo.

London, 29. (K. u.) Reuter: Včeraj smo nadaljevali ob Cambraju z največjo silo do poznih ur napade posebno na severnem delu bojišča. Čete 6. in 7. zbor so dobro napredovale med Flesquierskim gorovjem in Bourlovskimi višinami. Prva kanadska divizija je prišla čez Haynecourt in je dosegla ob cesti, ki vodi v Douay-Cambrai 11. divizijo; mimo Kanadčanov je izvedla sunek in izpadla nad 2 milj ter je vzela Sincy in Oisy le Verger. Istočasno je izvedla 56. divizija ob Canalu du Nord sunek proti severu in ugrabila v obrambnih postojankah severovzhodno od Sauchyja-Cauchyja nad 500 ujetnikov. Operacija je zelo podpiralo izvrstno delo pionirjev, katerim se je posrečilo, da so v manj kakor štirih urah potem, ko se je pričel napad in kljub sovražnemu ognju zgradili več mostov čez Canal du Nord, ki so bili dovolj močni za tren, vsled česar smo brez odmora napredovali. Operacije so danes na celi fronti zadovoljivo napredovale. Ugrabili smo nad 10.000 ujetnikov in nad 200 topov. Operacije angleške armade na Flandrskem so se pričele danes zjutraj skupno z belgijsko armado.

Ameriško uradno poročilo.

27. septembra. Prva armada je severnozahodno od Verduna nadaljevala podjetje, ki ga je včeraj pričela. Vzela je Charpentry, Very, Epinonville in Ivoirry. Ponovne protinapade sovražnika na »Kot majorja Concrana« so odbile čete iz Ohija, Newyerseyja, Marylanda, Virginije, Oregona, Wishongtona, Colorada, Wronunga in iz Montane. Zaplenjeni vojni material obsega nad 100 topov, med njimi 12 težkih velikojarknih možnarjev in na stotine strojin. Število ugrabljenih ujetnikov pa presega 8000, med njimi 125 častnikov.

Francosko uradno poročilo.

27. septembra zvečer. Število ugrabljenih ujetnikov v zadnjih dveh dneh bitke presega 10.000. Uplenili smo veliko materijala.

Angleško uradno poročilo.

27. septembra zvečer. S sorazmerno malimi izgubami so privedle naše čete danes več tisoč ujetnikov in veliko število topov.

Nova nemška »Parsivalova črta«.

Stockholm, 29. septembra. »Telegraf« poroča: Nemci delajo z vso naglico in grade nove utrjene črte v okolici Antwerpov tja do Metzja. Ta črta se bo imenovala »Parsivalova črta«.

Odločitev se bliža.

Genf, 28. »Journal du Peuple« poroča, da sta Clemenceau in Poincare bila v sredo v Reimsu. Poincare je nagovoril čete, Clemenceau pa je govoril v občinskem svetu. Oba sta govorila o odločitvi, ki se bliža in o miru za domovino in armado. Predsednika Wilsona so imenovali za častnega meščana mesta Reimsa.

»Hrabina«. Glas je prikupljiv, g. Zathay bo gotovo vedno najsrčnejše pozdravljen na našem gledališču. Izgovarjava bi bila lahko boljša.

Toda višek vse prireditve je bil nastop gđc. Hane Pirhove-Igorove, ki nam je zapela s svojim polnim, simpatičnim srebrnim glasom, tako naravno Dvořakove »Narodne pesmi«. Občinstvo jo je viharo aklamiralo in tako najsrčnejše pozdravilo na našem odru. Akademija je zaključil naš znanec Ivan Levčar, ki nam je zapel v slovenskem jeziku arijo Reneje iz Verdijeve opere »Ples v maskah« in prolog iz Leoncavallove opere »Pagliacci«. Njegov nastop je prikupljiv, glas izglajen in poln kolorature, čeravno ne preveč močan.

Akademija se je končala po polni popoldne. Škoda, da so bili nekateri sedeži prazni, ko je vendar tako veliko ljudi želelo, da se te otvoritvene akademije udeleži. — V vladni loži smo opazili dvornega svetnika viteza Laschana.

Večerna otvoritvena predstava. Finžgarjeva znana narodna igra v štirih dejanjih »Divji lovec«. Dvorana nabito polna. Razporeženje med občinstvom razigrano, kljub temu, da so nekateri udeleženci — posebno iz lož — precej pozno prišli in da se je otvoritev za dvajset minut zavlekla. Vse je nestrno pričakovalo, kedaj se dvigne zavesa in za njo na odru naše življenje, v našem duhu in našem jeziku, ki nam je bilo tako dolgo odvzeto, da smo skoraj že pozabili nanj. Zavesa se dvigne in na odru stoji pred nami

Bolgarija pred mirom.

Premirje podpisano. — Mirovni pogoji entente.

PREMIJJE MED BOLGARIJO IN ENTENTO JE PODPISANO.

London, 28. sept. Telegr. kompanija poroča: Iz avtentičnega vira se poroča, da je premirje med entento in Bolgarijo podpisano.

Ententa odbila bolgarsko ponudbo za premirje.

London, 28. (K. u.) Iz Pariza se poroča uradno: Vrhovni poveljnik zveznih armad v Macedoniji je sporočil francoski vladi, da je bolgarski odposlanec prošil za 48urno mirovanje sovražnosti, da se omogoči prihod zastopnikov bolgarske vlade, ki naj se pogajajo o pogojih za premirje in morebitni mir. Odgovor se je glasil tako, da se ne dovoli nikako premirje in nikako ustavljenje sovražnosti, ki bi merilo na prekinjenje operacij, ki so v teku. Pač pa je ententa pripravljena, sprejeti redne odposlance bolgarske vlade, ki naj pridejo s poverljivimi pismi in pa v spremstvu parlamentarnih častnikov k angleškim črtam.

Ponudbe entente Bolgariji.

Dunaj, 28. sept. »Allg. Zeitung« poroča iz Basela: »Echo de Paris« piše: Ententa je stavila Bolgariji velike ponudbe, da jo odtrga od Nemčije. Bolgariji so se ponudila deloma srbska, deloma grška ozemlja. Bolgarska krona naj se izroči princu Arturju Konaughtskemu.

Pogoji entente za premirje.

London, 28. sept. (K. u.) Reuter poroča: Angleški odgovor na prošnjo Bolgarije za premirje se krije z odgovorom višjega poveljnika zveznih armad, ki je izjavil, da ne more prekiniti vojaških operacij. Istočasno so dostavili k predlogu o odpošiljavi pravilno poverjenih zastopnikov Bolgarije v svrhu posveta o mirovnem vprašanju dostavek, naj vlada v Sofiji določno izjavi, da vsebuje tak mir samoobsebi umljivo popoln prelom bolgarske vlade s Turčijo, kakor tudi z Nemčijo in z Avstrijo-Ogrsko. Zvezne države samoobsebi umevno zahtevajo vsa jamstva, ki se jim zde potrebna, da zavarujejo svoje vojaške operacije in onemogočijo odpošiljanje nemških čet v Bolgarijo. Pri presoji bolgarskega predloga se mora omenjati, da ne nameravajo zavezniki poskusiti končno veljavne ureditve razmer na Balkanu, ki ostanejo pridržane mirovnemu posvetu. Gre za to, da se sklene taka vojaška pogodba, ki izključuje vsako nadaljnjo nevarnost z bolgarske strani operacijam zaveznikov na Balkanu. Bolgarska armada se mora ali demobilizirati ali pa uporabiti na kakem mestu proti sedanjim zaveznikom Bolgarije. Nobenega koraka ne bodo podvzeli glede na teritorialna vprašanja, a bistveno točko za kakršnokoli začasno pogodbo mora tvoriti izpraznitev vseh ozemelj potom Bolgarije, ki leže izven Bolgarije in ki jih je zasedla Bolgarija, odkar je izbruhnila vojska. Če Malinova vlada

navedenih pogojev, ki so se brzojavili v Sofijo, ne more sprejeti, zvezne vlade ne morejo staviti drugih predlogov in prepuščajo Bolgariji, da dobi druge osebe, ki so pripravljene, da jih sprejmejo.

Posvet entente o odgovoru Bolgariji.

London, 29. (K. u.) Reuter poroča: Formalno bodo odgovorili Bolgariji šele po posvetu z zavezniki. Bolgarsko vlado so medtem obvestili o splošnih temeljnih smereh politike; sodi se, da počaka zdaj vlada v Sofiji formalnega odgovora zaveznikov. Zavezniki bodo medtem nadaljevali operacije.

Malinov postopal v sporazumu z ostalimi činitelji.

Sofija, 28. sept. (K. u.) »Agence Telegraphique Bulgare« poroča: Nasproti poročilom nemške brzojavne službe, ki so trdila, da je podvzel Malinov korak, o katerem se je poročalo, na lastno pest, se na pristojnem mestu formalno izjavlja, da je sklenil ministrski predsednik svoj sklep o mirovni ponudbi v popolnem sporazumu s pristojnimi činitelji dežele.

Stegemann o položaju.

Bern, 29. (K. u.) Stegemann je izjavil: Na macedonski fronti je dovolj nemških ojač na razpolago. Če morejo operirati s krila, je mogoče, da se obdrži Macedonija in se Bolgarija strateško dvigne.

Posveti v nemškem velikem glavnem stanu.

Berlin, 29. (K. u.) Državni kancelar grof Hertling in državni tajnik pl. Hintze sta odpotovala sinoči v veliki glavni stan.

Kronski svet v Londonu.

London, 28. sept. Telegr. kompanija poroča: Tukaj se je vršil važen kronski svet pod predsedstvom kralja.

Angleži 80 kilometrov pred Sofijo. Bolgarski delegati v glavnem stanu entente.

Dunaj, 28. sept. 1918. »Neue Freie Presse« objavlja naslednjo vest iz Sofije: Armada entente je pridrla čez Küstendül in stoji 80 km pred Sofijo. Bolgarski posredovalci in mirovni delegati so bili včeraj v glavnem stanu entente sprejeti.

Bolgarski uporni vojniki zahtevajo mir. — Vrhovni poveljnik zbežal. — Malinov prosi za premirje proti volji kralja.

Budimpešta, 28. sept. »Az Est« je zvedel o predzgodovini preobrata v Bolgariji: Uporni bolgarski vojniki so prišli v glavni stan generala Teodorova v Küstendülü in zahtevali mir. General Teodorov je moral bežati. Na podlagi došlih informacij je odredil ministrski predsednik Malinov, da se predlaga premirje. V kronskem svetu se je upiral temu predlogu car Ferdinand, a Malinov je bil že prej prošil premirja.

lepo popevko L. M. Škerjanca: »Pesem«. A zaključila je s čudovito dr. Ipavčevio kompozicijo »Ciganka Marija«. V srcih gledalcev je zvenelo še dolgo: Čemu ječati... jaz sem pozabil na svoje gorje... Oj ta črna ciganka Marija«. Njen glas je prožen, gibčen in poln tiste naše tipično-slovenske lirike in mehkohe. Od zadnjic je napredovala. In »Ciganka Marijo« nam je zapela še vse lepše kakor »Unionu«. Gledališču se obeta v gđc. Cirili Medvedovi dobra domača moč. — Za njo je nastopil tenorist Poljak Josef Stepniowski, ki nam je zapel v poljskem jeziku iz najpopularnejše poljske opere »Halka« arijo »Straszny dwor«. A zanjjo Paderewskega arijo iz opere »Maru«. Drugo nam je zapel še lepše kot prvo in ponovna pohvala občinstva nam je pričala jasno, da slovensko občinstvo pozdravlja iskreno to izborno moč na naših tleh. Gospodična Dana Koblarjeva, naša stara znanka iz »Glasbene Matic« nam je s svojo zbrano spretnostjo izvajala na klavirju Novakove »Vzpominki« in Smetanovo »Na morskem bregu«. Gđc. Richterova, ki je bila naznanjena na sporedu, ni nastopila. Istotako ne gđc. Thalerjeva. — Po odmoru je nastopil Čeh Čermak Josip. Pri Dvořakovih »Ariji Podvodnjaka« iz opere Rusalka ni prišel njegov glas prav do veljave. Menda ni bil pevec dobro disponiran. Boljši je bil pri Gounodovi ariji Valentina iz opere »Faust«. — Poljak basist Hugo Zathay, ki razpolaga z veliko obsežnostjo glasu posebno v nizkih legah, nam je pel v poljskem jeziku Meyerbeerovo arijo iz opere »Hugnoti« in Monieszko: poloneza iz opere

prizor iz našega domačega življenja. »Fantje in dekleta na vasi na veliko noč«. Med občinstvom se dvigne vihar navdušenja. Vsa srca trepečejo in drhtijo v pričakovanju in v izvršenem dejstvu, da imamo res pred seboj svoje gledališče. Drama je bila v režiji nadrežiserja Hinka Nučiča, ki je igral glavno vlogo Janeza spretno in skrbno vprizorjeno. Naša čudovito lepa narodna pesem je učinkovala na občinstvo kakor močna električna iskra. Scenerija izborna. Silkovite narodne noše. Kolorit našega zdravega narodnega življenja iz preteklih dni. Igralci so želi zasluženo pohvalo. Prvi večer je bil res vreden zaupanja, ki ga stavimo v naše gledališče.

Najboljše sta igrala gđc. Ljuba Marjanovičeva in njen učitelj Hinko Nučič v vlogah Majde in Janeza. Gospodična Ljuba Marjanovičeva nas je s svojim nastopom prijetno iznenadila in občinstvo naravnost očarala. Majda je hvaležna vloga, toda gđc. Marjanovičeva jo je igrala nad vse pričakovanje. Naše slovensko dekle je kar dihlo iz njene kreacije. Za posamezna mesta bi jo lahko zavidala vsaka največja igralka, ki se kreta danes po gledališčih naših največjih dnevnih središč. Nič neprislusnega, pretiranega, vse čisto naravno in slovenska govorica ni nikakor dovolila sklepati, da govori iz Hrvice. Njena mladostna, ljubka prikazen v scenah trpljenja, bolesti, pričakovanja in ljubezni je dihala življenje. Občinstvo jo je viharo aklamiralo in jo opetovano klicalo na oder. Poklonjenih ji je bilo več krasnih šopkov.

G. Hinko Nučič se je v na posameznih mestih zelo težko ulogi Janeza izkazal mojstra. Vse njegove kretnje, vsa

ka njegova gesta in beseda je govorila o umetniku. Kot fant na vasi, kot dezerter, kot poglavar divjih lovcev. Nedosežen, neprekosljiv. Posebno nas je očaral prizor, ko pade Janez uklenjen med kmete pred kovačnico. Ta prizor je bilo le treba videti in slišati. Občinstvo mu je viharo ploskalo. Navdušenost je priklopala do vrhunca, ko je po prvem dejanju pristojila k njemu gđc. Marjanovičeva in mu izročila krasen lavorjev venec v narodnih jugoslovanskih barvah, katere sta oba med viharimi živio-klici občinstva poljubila. — V gledališče pod režijo g. Nučiča smemo mirne zaupati.

Ulogo rihtarja je igral g. Danilo V. prvih dveh dejanjih je bila njegova izgovarjava tupaťam nerazumljiva. A razvil se nam je popolnoma v tretjem dejanju, ko se je naravnost mojstrsko poglobil v ulogo zblaznega skopuha, bahača in zemlje pohlepne srenjskega rihtarja. Istotako sta dobro igrala gosp. Povh kot vaški norček, ki je zbujal naravnost salve smeha in pa g. Peček v ulogi kmečkega bahača, spletkarja in podle duše Gasparja, Janezovega tekmeča. Dobro so tudi kmetije igrali, med njimi je bil najboljši kovač. Tine bi bil lahko nekoliko boljši. Pastirček Jurček se je dobro uživel v svojo ulogo, škoda, da je bil preveč dekle in premale fanta. Beriča sta dobro razumela svoj dostojanstven posel.

Splošen vtis sinočnjega prvega večera našega gledališča je bil izborn. Smemo mirno zreti v bodočnost. In zato najiskrenejše pozdravljamo naše gledališče, ki bodi v resnici studenec naše narodne umetnosti.

Anglija zahteva kapitulacijo bolgarske armade.

London, 29. (Reuter.) »Daily Mail« piše: Zavezniki ne morejo misliti na to, da bi ustavili svoje operacije brez dalekosežnih jamstev, da se Bolgarija nenadoma drugače ne odloči. Edino možno jamstvo je, da bolgarska armada kapitulira in da se bolgarski narod podvrže zaveznikom. Bolgarija naj zaupa naši pravičnosti.

Kralj Ferdinand pomilostil politične obsojence.

Sofija, 29. »Agence Telegrafique Bulgare« poroča: Na predlog ministrskega sveta je kralj podpisal odlok, s katerim je pomilostil voditelja kmet. stranke Stambulinskega, voditelja Stambulovcev Genadjeva, kakor tudi njune politične prijatelje, katere so v začetku vojske zaprli in obsodili. Dobili so nazaj vse državljanske in politične pravice, posebno še pravico, da smejo izvrševati svoje poslanske mandate.

Časopisje o Bolgariji.

Zeneva, 29. septembra. (K. u.) »Martin« piše: Bolgarija mora izročiti celo ozemlje, ki ga je tekoma vojske zasedla. Ko vrne Bolgarija uropani plen, nam mora zagotoviti, da se nam je ni treba več bati. Pariški »Journal« pravi: Nismo pričakovali, da bo Bolgarija tako kmalu poražena. Bolgari morajo sprejeti naše pogoje, ki jih je usodno odločilo orožje. Pichonov »Petit Parisien« izvaja: Korak Bolgarije ni nepričakovan. Radoslavov odstop je napravil pot k spremembi fronte. Radoslavov je bil odgovorni povzročitelj nastopa Bolgarije proti ententi. Malinov je ugovarjal. Usoda Balkana se mora zdaj odločiti. Srbija, Grška in Rumunija morajo dobiti ozemlja, ki jim gredo po pravici. Bolgarski vladi niso neznani predlogi pogajanj, ki jih vodi rajši ob meji kakor v svojem glavnem mestu in je pač zato stremila po posebnih pogajanjih ali je pa še zdaj z zadnjim manevrom orodje osrednjih velesil, kar se mora pojasniti.

Franosko poročilo z Balkana.

26. septembra. Zvezne armade so nadaljevale svoje prodiranje proti severu in so popolnoma oprostile Vardarsko železnico in črto Bitolj-Prilep-Gradsko. Z držnim podjetjem v smeri proti vzhodu so vzele angleške sile bolgarsko mesto Stru-

mico. Srbska konjenica, ki je nastopila iz Štipa, je vzela mesto Kočana. Srbske armade so prišle do Kabinov (severno od Štipa) in so napadle mesto Veles, ki ga branijo en bataljon nemških lovcev in pa zmešane bolgarske čete. Zvezne bojne sile v Prilepu so vrgle levo krilo 11. bolgarske-nemške armade v gore zahodno od Kruševa. Italijanske čete so prišle že v okolico navedenega mesta.

Nemške čete v Sofiji.

Dunaj, 28. sept. »8-Uhr-Blatt« poroča: Nemške čete so dospеле preteklo noč v Sofijo. Prebivalstvo jih je sprejelo z velikim navdušenjem.

Srbsko uradno poročilo.

27. septembra. Srbske čete so vzele zelo važno točko Elikamen in so vkorakale v Štip. Srbska konjenica je prijezdila v Kohane. Ugrabili smo bolgarskih in nemških ujetnikov. Odkar se je pričela ofenziva, je prejezdila konjenica 120 kilometrov.

27. septembra. Srbski so dosegli dne 26. t. m. Radovište in prišli precej daleč čez Kočno. Isti dan so udrli v Veles in so ujeli veliko četo, ki so branile trdnjavo. Nato so prodirale proti Štipu. Ugrabile so velikansko število ujetnikov, posebno še Nemcev in velikansko množino vojnega blaga.

Grško uradno poročilo.

Atene, 26. (K. u.) Uradno: Grške čete, ki napredujejo skupno z Angleži, so dosegle Veleško pobočje in zasedle cesto, ki vodi v ozemlje severno od Dojranskega jezera.

Italijansko uradno poročilo.

28. septembra. Naše čete, ki sodelujejo z zavezniki, so 25. t. m. nadaljevale prodiranje do črte med Ducin-Vbjani Malo, ki smo jo pred kratkim zasedli. Sovražnik se je na vzhodnih slemenih Dragiša in Bab gora trdovratno branil, toda napadli smo ga z veliko silo, ga premagali in razkropili. Naša krdela so premagala zadnje oddelke in zasedla bodoči dan Krušev. Kljub težavnemu ozemlju smo zasedli celo gorovje, ki se dviga med Črno in dolina Volika. Dosegli smo cesto Bitolj-Kičevo (Krčova). Severno od Demirhisarja nadaljujejo naše čete neutrudljivo svoj pohod proti našim ciljem.

Wilson o mirovnih smotrih.

London, 27. septembra. (Kor. urad.) Reuter: Predsednik Združenih držav Wilson je govoril 27. t. m. v New Yorku govor, v katerem je izvajal:

Vojska zasluđuje pozitivno natančne opisane smotre, ki si jih ni izmislil noben državnik in noben parlament in ki so nastale iz razvoja vojnih razmer. Edino, kar morejo storiti državniki in parlament, je, da jih uresničijo ali se jim izneverijo. V štirih letih vojske je stopila skupna volja človeštva na mesto posebnih namenov posameznih držav. Razvila se je ljudska vojska. Američani so vstopili v vojsko, ko je

V vladni loži smo pri večerni predstavi opazili deželnega predsednika grofa Attemsa s soprogo in hčerkami.

Vekoslav Vrtovec.

ČESKY SVAZ NAŠEMU NARODNEMU GLEDALIŠČU.

Na Dunaju, 26. sept. (parlament).

Dragi prijatelji!

Z veliko in enomiselnostjo je začel ves češki narod vest, da bode ljubljansko gledališče obnovljeno.

Cestitamo Slovincem k temu uspehu iz vroče iskrenega srca. Novemu podjetju, započetem v tako težki dobi, pa želimo sreče.

Naš narod je bolj kot katerikoli drugi izkusil, kakšen vzgojni pomen ima javno gledališče in kakšna škoda je njega izguba. Zato razume popolnoma veselje Vaše nad dejstvom, da imate zopet svoje gledališče. Sočustvujemo z Vami tem bolj goreče, ker vidimo, da bodo v Vašem gledališču složno in harmonično delovali Vaši, jugoslovanski umetniki s češkimi.

Njim, vsem damam in gospodom, pošljamo posebej svoj pozdrav!

V nič manjšo radost nam je pogled na repertoar. V njem vidimo vtelešeno bratstvo Čehov in Jugoslovancev. Naj bi Vam in nam skupno delo na tem kulturnem polju prineslo mnogo krasnih plodov! Naj bi bilo obnovljeno Vaše gledališče pod novo upravo, ki ga vodi z navdušenjem, ustvarjajočim čudeže, ognjice, s katerega bodo žareli prameni luči prosvete, omike in duševnega napredka! Naj bode pa tudi gorisče, s katerega izžarevajo struje, tople, vrele ljubezni do matereva jezika, do domovine, do stremljenja in ciljev vsenarodnih in vseslovanskih v vse vrste in sloje draga nam naroda Vašega!

Naj procvita, naj prospeva Vaše gledališče k podvigi Vašega dramatičnega pesništva prav tako kakor Vaše igralske umetnosti! Naj deluje na blagor, k raz-

bil njen značaj popolnoma določen, in jasno je, da ne more noben narod ravnodušno čakati njenega izida. Razmere presojanja kot dejstva in ne tako, kakor jih je določila ena ali druga skupina moči, ter se ne moremo zadovoljiti z nobenim izidom, ki ne računa s tem. Vojska se ne more končati z dogovorom, krompromisom ali barantanjem o koristih, marveč se mora popolnoma jasno sprejeti načelo, da so koristi najslabšejših ravno tako svete, kakor najmočnejših. Tako si mi predstavljamo trajni mir. Zavezniki so soglasno mnenja, da se ne more skleniti miru z osrednjimi velesilami na kupčiji podobni

mahu, k sili in moččnosti celega naroda Vašega!

Naj to gledališče, ustanovljeno in oživljeno od ljubezni, vrši v polni meri posvečeno poslanstvo, ki ste mu ga namenili ter naj izpolni vse nade, katere stavljate vanje!

To željo celega Svaza čeških poslancev v državnem zboru in celega naroda češko-slovanskega Vam sporočamo k otvoritveni slavnosti.

Z dušo in srcem smo z Vami v trenotkih teh in bodočih!

V imenu »Českega svaza«:

V. Tusar, ravnatelj. F. Staněk, predsednik.

ČESKE NARODNI DIVADLO NAŠEMU GLEDALIŠČU.

Česke narodni divadlo v Pragi se srčno spominja današnjega vašega narodnega praznika, ko se slovenskemu življenju in njegovi metropoli zopet vrača slovensko narodno gledališče. Ovir nam ne dovoli, da bi poslali k Vam svojih zastopnikov, toda trdno verujemo mi in Vi v zarjo in svobodo svojih dragih narodov. S to trdno vero v skupno državno bodočnost Vam pošljamo zvesti bratski pozdrav. Naj vzklije slovensko narodno gledališče na čast in slavo vsega slovanstva!

MESTANSKA BESEDA NA KRAL. VINOGRADU.

Spoštovani gospodje! Želim Vam iskreno iz polnega bratskega srca, naj bi postalo Vaše gledališče slovenskemu narodu to, kar je nam naše Narodni divadlo ter naj bi oživljenje Vašega gledališča bilo zmaga ne le gledališke stvari pri Vas, nego tudi Vaše stvari vsenarodne. S tem večjo radostjo pa se veselimo tega, ker pri oživitvi Vašega gledališča sodeluje vrsta čeških umetniških sil, med katerimi so bili nekateri v okras mestnega gledališča pri nas na Kral. Vinogradu. Nazdar! — Frant Liska, predsednik.

način, ker so se z njimi že pogajali in so jih opazovali, kako so se pogajali z drugimi vladami v Brestu-Litovskem in v Bukarešti. Cena varnemu in trajnemu miru je nepristranska pravičnost in edino sredstvo, s katerim se more ta doseči, je zveza narodov, temelječa na pogodbah, ki se morajo držati. Zveze narodov zdaj ni mogoče ustanoviti, ker bi bila le nova zveza narodov proti skupnemu sovražniku in ni verjetno, da bi se mogla ustanoviti po sklepu miru. Najbistvenejši del mirovnih pogajanj mora tvoriti ustanovitev zveze in določitev njenih namenov. Neumnost bi bila, če bi prepustili jamstva za njo poznejšemu prostovoljnemu postopanju tiste vlade, ki je uničila Rusijo in ogrožala Rumunijo. Združene države so pripravljene, da prevzamejo vso nadaljnjo odgovornost za izpeljavo pogodb med vladami, temeljem katerih se mora v bodoče določiti mir. Amerikanskemu navdušenju za sporno vprašanje vojske se ni bilo mogoče ustavljati, in sicer tem manj, v čim jasnejših in očitnejših obrisih se je izražala. Posebnost sedanje vojske je, da so narodi vedno jasneje vedeli, za kaj se vojskujejo, medtem ko so državniki bili včasih negotovi. Narodni nameni so se umaknili v ozadje in skupni smoter prosvetljenega človeštva je zavzel njih mesto.

Asquith.

London, 28. (K. u. Reuter.) Asquith je govoril danes na shodu liberalne federacije v Manchesteru govor, v katerem je izjavil: Vojaški položaj se je v zadnjih dveh mesecih razvil izredno ugodno za zaveznike. Nemški državni kancler je pred dnevi pripoznal, da se je izjalovila ofenziva, katero so podvzeli Nemci v Franciji in na Flandrijskem. Velikanske važnosti so uspehi, ki so jih dosegli zavezniki v Palestini in v Macedoniji. Nikdar ni dvomil o tem, da bo neprestani pritisk zaveznikov in primerni nastop mornarice in armade trajno nepremagljiv. Toda še vedno bolj verjamemo, da dosežemo končno zmago, tem bolj moramo paziti, da načrtov, ki jim enakega zgleda ni, ne odvržemo in uničimo ne da si zavarujemo čisti mir, kateri ustvari novo mednarodno politiko, s katerimi bodi zvezana za vse večne čase vojna furija. Čisti mir si predstavljam tako, da se doseže svetu smoter, za katerega se vojskujemo.

Pred kratkim smo sprejeli mirovni predlog avstrijskega-ogrskega zunanje-ga ministra grofa Buriana. Naj so ga že povzročili katerikoli nagibi, le ni njegov predlog praktičen. Grof Hertling je glede na Belgijo ostal pri svojem stališču in je molčal o okolnosti odškodnine ali obnovitve škode; storil je to tisti državnik, ki je v ravno tem trenutku zahteval od boljševiške vlade 300 milijonov funtov šterlingov. Nemški namestni kancler pl. Payer ni v svojem govoru vztrajal na brestovskem miru in na njegovih dodatnih pogodbah, marveč se je tudi branil, da jih predloži mirovnemu posvetu. Sprejeti moremo le mir, ki zagotavlja vsem narodom: velikim in malim, varnost proti ropateljnosti in popolno pravico samoodločbe.

Asquith je zaključil: Zveza narodov je zadeva jasnega in skupnega premišljevanja. Prišel je čas, da najboljšje glave med zavezniki prično praktično izpeljati vprašanje.

Za splošno narodno politično organizacijo.

V nedeljo dne 12. septembra 1918 se je vršil v Zagrebu mnogobrojno obiskan sestanek Hrvatov in Srbov, pristavev narodnega edinstva in zedinjenja, ki stoji danes izven aktivnih političnih strank. Prišli so zastopniki Zagreba, Banovine, Istre, Dalmacije, Bosne in Hercegovine. Na sestanku so razpravljali o potrebi in načinu, kako izvesti splošno narodno politično organizacijo. Soglasno je bilo sprejeto naslednje naznanilo.

I.

Velika ideja zedinjenja in neodvisnosti naroda SHS, dosledno umevana, zahteva, da se zanjo zavzame ves narod.

Niti ena današnjih politič. strank ne more sama s svojo strankarsko močjo izvesti te misli. Prvič zato, ker predstavlja vsaka zase samo del narodne moči, omejene vrhu tega na posamezne naše pokrajine, drugič pa zato, ker je vsaka teh strank preostanek iz predvojnega doba z ozkimi strankarskimi vidiki, programi in metodami, ki ne odgovarjajo velikemu duhu časa in časovnim potrebam naše narodne politike.

Vsi pričujoči so trdnega prepričanja, da splošni narodni interes brezpozorno zahteva, da se zbere ves narod v edinstveno politično organizacijo, v ka-

tero se morajo uvrstiti vsi neomadeževani narodni elementi. Sestanek naj glaša dalje, da pravo umevanje narodnega edinstva zahteva, da se narodnotno organizira v vseh področjih javnega življenja.

Sestanek smatra to kot edino gotovo in uspešno jamstvo za uresničenje splošne narodne zahteve: edinstvenega neodvisnega, na demokratičnih temeljih urejene, socialno pravične države SHS.

II.

Sestanek se obrača na časopisje in na vse narodne moči, ki stoji na tem stališču, da to misel najodločnejše zastopajo in širijo v narodu. Obenem se izvoli odbor 10 članov z nalogo, da deluje v označenem pravcu ter na ponovnem sestanku poda poročilo o uspehu; v zmislu tega poročila se bodo odločile nadaljne odredbe.

Nato se je izvolil desetčlanski odbor, ki mu predseduje dr. Ivo Krstić, a tajnik je dr. Srgjan Budisavljević.

Revizijska obravnava o Grafenauerjevi obsodbi.

Gradec, 28. septembra.

Danes dopoldne ob pol 10. uri se je začela pred tukajšnjim višjim deželnim sodiščem revizijska obravnava v Grafenauerjevi zadevi in je trajala čez 3. uro popoldne. Obravnava je vodil predsednik višjega deželnega sodišča vitez Pitreich, referent je bil dr. Smoley in prisodnik višji sodni svetnik dr. Rogina. Obtožbo je zastopal višji državni pravnik dr. Amrahl, Grafenauerja je zastopal graški odvetnik dr. Eisler. Navzoč je bil tudi g. Grafenauer. Priče niso bile zaslišane.

Slovenska javnost se je za to obravnava zelo zanimala in je pričakovala Grafenauerjevo oprostitve, najtežje so pa čakali nani koroski Slovenci, ki so brez poslanca in na milost in nemilost izdani samovolji narodnih nasprotnikov. Za Grafenauerjevo zadevo so se zanimali zelo tudi socialni demokrati in pa »Arbeiterzeitung«, ki je svoj čas sodbo vojaškega sodišča korenito zdelala. V jurističnih krogih državnih poslancev je vladalo mnenje, da bo Grafenauer pri reviziji sodbe vojnega sodišča oproščen. Vsi ti krogi bodo danes zelo razočarani. V eni točki je bil Grafenauer oproščen, glede dveh inkriminiranih izjav pa je bila sodba vojnega sodišča potrjena, odmerjena kazen na 5 let težke ječe pa znižana na 16 mesecev, vračunši preiskovalni zapor, torej na toliko, kakor je Grafenauer sedel; v preiskovalni zapor je prišel namreč 12. marca 1916. l. in potem je gladoval v Mölrsdorfu do julija 1917. l., ko je bil amnestiran.

Zoper razsodbo višjega deželnega sodišča bo Grafenauer vložil pritožbo na kasacijsko sodišče.

Razprava je potekala tako-le: Referent je na dolgo in široko poročal o dejanskem stanju, v bistvenih in nebstvenih delih. Grafenauer je bil od vojaškega sodišča obsojen zavoljo motenja javnega miru in reda po § 63a in b kaz. zak. Treh kaznivih dejanj je bil obtožen:

a) da je leta 1915, nekega dne v Doleh pri Jožefu Lederiču govoril, da bode Rusi zmagali. Ni tega trdil, a priča Jožef Lederič je dobil vtis, da je hotel Grafenauer to izraziti, češ, da so Rusi večji narod in da imajo več žita. Prič pa pri tem govoru ni bilo nobenih. Priča Jožef Fellacher je izpovedal na splošno, da je Grafenauer govoril: Vojska se be zavlekla in nas bo sovražnik izgladoval; natančno pa se ne more spominjati. Želje, da bi Rusi zmagali, od njega ni slišal.

b) Julijana Platzer, natakarica v gostilni Ane Lederič na Brdu in kuharica Ernestina Lederič sta pred vojaškim sodiščem izpovedali: Grafenauer je v poznuri v kuhinji rekel Julijani Platzer: To nič ne da, če ima katera kakoga Ruso, če je le fest fant; ako to in one zaprejo, jih bodo že izpustili, ker potrebujemo delavskih moči. Grafenauer da je bil trezumen. Priča Raxter je bil pri razgovoru navzoč, pa ni slišal teh besedi; Grafenauer se je z natakarico rad šalil. Obtoženec sam je rekel, da mu je Lederičeva družina sovražna kot političnemu nasprotniku.

c) Marija Pipp je izjavila: Njen brat in mož sta padla v vojni in je šla zanju plačat sv. mašo k župniku Sturmju na Brdu. V kuhinji da je v navzočnosti župnika Sturmja in njegove sestre Lucije Grafenauer rekel: Matevž je bil pameten človek in ni tako neumen, da se bo še »kämpfal«; šel je tja in ni tako neumen, da se bo vrnil. Tam je boljše, je dovolil »grunta in tal«. Župnik se sploh ne spominja, da bi se bila Marija Pipp v kuhinji z Grafenauerjem razgovarjala, Lucija Sturm, župnikova sestra, pa ni slišala, o čem sta se pogovarjala, dočim priča Pipp trdi, da je Grafenauer te besede govoril v njeni navzočnosti.

Vse druge priče so bile izpovedale le na splošno. Vojaško sodišče je v ilustracijo Grafenauerjeve preteklosti dalo prebrati poročilo o sodni razpravi proti obsoju Grafenauerju in Grafenauerju iz leta 1885. Oče je bil obsojen na 6 mesecev ječe zavoljo raztaljenja Veličanstva, sin pa oproščen. Obtoženec je zahteval revizijsko obsodbo iz ničnostnih razlogov in zavoljo pomislekov glede izjave obtožnih prič.

Zastopnik dr. Eisler je izjavil, da vojaško sodišče ni bilo pristojno. Njegova razsodba bi nikdar ne bila pravomočna, če bi bila obravnava v rednem postopanju. Voj. kaz. pr. v. zahteva, da mora biti vsaka razsodba utemeljena z dokazanimi dejstvi, kar se pa v tej razsodbi vojaškega sodišča ni zgodilo, niti to se ni povedalo, kaj da je dognano, ker tega si pa vendar ni mogoče misliti, da je sodišče smatralo vse za dognano. Tudi način, kako se se natevale za razsodbo morda ne utemeljuje, je čisto poseben; sodilo se je na splošno: Obtoženec je oseba, ki ji je prisoditi zločin po § 65. Redno sodišče bi take razsodbe nikdar ne bilo potrdilo. Le posebnosti vojnega sodišča (Feldgericht) je pripisati, da je ta razsodba postala pravomočna. Je-li sploh kaznivno dejanje tu? Ta slučaj uživa nekaj slovesa zavoljo prve točke, ker pač nihče ne more biti obsojen zaradi tega, če si je morda kaj mislil, ni pa tudi kaznivno besede izgovoril; pa četudi je obtoženec rekel, da ima Rusija toliko in toliko vojakov in žita, to ni kaznivno. Javnost se s tem, da se je pogovor vršil v gostilni, ni

podana. Manjka dejanskega stanja, dana je ničnostna utemeljitev in treba, da se razsodba razveljavi. Glede druge točke se je zagovornik postavil na stališče, da nikdar ne gre po voj. kaz. pr. redu, da tožitelj raztegne obtožbo pri obravnavi na dejanje, ki se ne nahaja v obtožnici, marveč se lahko izvrši le obnova. Zato bi obtožbenec sploh ne smel biti obsojen. Kako površen je bil prevod inkriminiranih besed, dokazuje dejstvo, da je bil Matevž Pipp le svak, ne pa brat Marije Pipp, kakor pravi prevod. Pa če tudi bi se dejanje priznalo, vojaško sodišče ni bilo pristojno soditi; obtožbenec je zahteval vrhu tega konfrontacijo prič, pa se je odklonilo. To je bistvenega pomena, ker če bi Sturm in njegova sestra nista bili navzoči, dana javnosti; nobeden od njih pa ne poizkuša odloženih besed.

Tudi v točki c) iščemo zaman dejanskega stanja; tudi če bi se bil obtožbenec res tako izjavil, kakor trdi Julijana Platzer, ni podan zločin po § 65 b, ker ni v njih hujškanja ali navajanja k sovražstvu in nepokorščini do javne oblasti, tudi tedaj ne, četudi bi je ne smatrali za šalo. Vojaško poveljstvo ni oblast, ki ji je povzržen obtožbenec in tudi ni vsakdo dolžan, poznati tozadevno odredbo z dne 12. novembra 1915.

Proces je bil političen. Vse je samo »tračje«; proti obtoženci so bili koj v začetku predsojdi, katerih nekateri so se jasno kot taki dokazali. Zastopnik je nato posamezne slučaje na drobno razkosal in predlagal, da se razsodba vojnega sodišča razveljavi, ker obtožbenec ne zadene nobena krivda, v slučaju pa, ako bi sodišče tega ne storilo, da kazensko postopanje odkaže zanj pristojnemu sodišču.

Državni pravdnik se je v prvi točki pridružil zagovornikovim izjavam, v drugi in tretji točki pa razsodbi vojnega sodišča. Senat se je umaknil na posvet, po petdesetletnem posvetu pridružil izjavam državnega pravdnika, opustil obtožbenca glede prve točke, glede druge in tretje pa zavrnil predlog ničnosti kot neutemeljen. Pač pa je znižal kazen od 5 let težje ječe na 16 mesecev, vračunši preiskovalni zapor.

Mariborsko pismo.

Maribor, dne 26. sept. 1918.

Čitatelji »Slovenca« že znajo, da je znani ptujski Orniš sklenil, da osnuje v Ptuj velikotirniško in vzgojevališče. Mi smo takoj povdarili, da se gre tu za novo središče germanizacije, ker si ne moremo niti predstavljati, da bi Orniš kaj zasnoval, ne da bi imel pri tem svoje germanizatorne namene. No, slučaj je hotel, da smo dobili v roke izvirno pismo Orniša v tej stvari. To pismo se glasi v slovenskem prevodu:

Župan Josip Orniš, deželni poslanec, načelnik okrajnega odbora, svetnik trg. zbornice, lastnik vojnega križca za civilne službe 2. razreda, častnik Franc Josipovega reda in lastnik častnega znaka Rdečega križa za vojno dekoracijo, Ptuj. Vaše visokorodje! Mesto Ptuj je v očigled velike bede sirot po padlih štaterskih vojakihi sklenilo, da osnuje za te sirotišnice in vzgojevališče v mestnem ozemlju. Dasi bo stala ta gradnja več milijonov ter naloži že itak težko obloženemu malemu mestu Ptuj nove težke gmotne žrtve, misli vendar meščanstvo vedno poštenovalnega nemškega mesta Ptuj, da mu je v patriotično dolžnost, da časti spomin za cesarja in domovino padlih vojščakov s tem, da skrbi za njih otroke. Vse posameznosti vsebuje priloženi oklic. Prav posebno se Vašemu visokorodju poroča zaupno, da ima biti vzgojevališče zaupno, da ima biti vzgojevališče, ki naj se zgradi, vir, iz katerega naj bi dobivali trgovski in obrtni stan narodno ogroženih delov alpskih dežel svoje učenice in industrija za kvalificirane delavce, ki naj bi delovali proti slavizaciji. Četudi to delo samo ni v stanu, da zaustavi slovansko povenodje, je vendar izvršitev tega plemenitega dela pomočnik pri obraniti nemštva na jugu monarhije, ki je ravno sedaj zelo ogroženo. Zato je dolžnost vseh Nemcev v Avstriji, posebno Nemcev v alpskih deželah, da nastane to delo ljubezni do bližnjega čimprej in čim mogočnejše. Kako velika je tudi poštenost mesta in prebivalcev Ptuj, vendar zbrana podpora še niti od daleč ne zadostja, da bi se zagotovila gradnja. Podpisani se zato obrača na Vaše Visokorodje z udano prošnjo, da to plemenito narodno delo po možnosti podpirate. Blagovoli Vaše visokorodje sprejeti zagotovilo mojega spoštovanja, s čemur mi je čast, da kot rojak beležim z vstevim nemškim pozdravom J. Orniš l. r., župan c. kr. deželno-knežjega komornega mesta Ptuj. — Oklic, ki se Orniš sklicuje nanj, je uradni oklic ptujskega okrajnega glavarstva št. 914/b, Ptuj, julija, na levi zgoraj: Mesto Ptuj, ustanovna zgradba sirotišnice in vzgojevališča. Podpis in pripravljali odbor, okrajni glavar: Netolicka. Oklic je nemško-slovenski. Tako imamo torej nov dokaz črno na belem, kako celo oblastnjiki podpirajo germanizacijo. Naši poslanci o tem seveda ne bodo molčali in povedali bodo gospodu Hussareku prav temeljito, kako mislijo o njegovi proslavljeni enakopravnosti narodov.

Mirovno gibanje.

Izjava švicarskega washingtonskega poslanika.

Bern, 28. (K. u.) Z ozirom na govorice, da je sedanji v Švici bivajoči švicarski poslanik v Washingtonu dr. Sulzer prevzel tudi od Združenih držav mirovno poslanstvo, poroča »Bund«, da ga je pooblastil dr. Sulzer, naj izjavi: Niti besede mi ni resnične v teh govoricah. Nihče mu ni kaj takega posredno ali neposredno naročil in v tem oziru tudi ne deluje. Domov je prišel le za to, da dobi stike z deželo in da se pogovori z zveznimi oblastmi o nadaljni obliki političnih in gospodarskih razmer med obema ljudovladama.

Erzberger in Bülow v Švici.

Curih, 26. septembra. Poroča se, da se bosta sestala koncem avgusta v Lucernu Bülow in Erzberger s Troelstrom in Jongom van Beckenom. Dantom, voditeljem nizozemskih miroljubov,

Parlamentarne vesti.

Parlament bo zboroval 1. oktobra, nato se prekine.

Dunaj, 28. sept. Državna zbornica se snide dne 1. oktobra. Imela bo samo eno sejo, potem nastopi za teden ali štirinajst dni v zborovanju premore.

Predsedniki parlamentov naj vodijo mirovna pogajanja.

Dunaj, 28. sept. Poslanec dr. Neumann bo v prvi seji državnega zbora postavil predlog, naj se uvedejo neobvezni mirovni razgovori, ki naj se jih udeležijo predsedniki parlamentov vojujočih se držav. (Op. uredn.: Ta predlog je nastal po iniciativi vlade. Min. predsednik Hussarek je sporočil že v sredo, da se tak predlog pripravlja.)

Ogrski politiki pozvani k cesarju.

Budimpešta, 28. sept. Ministrski predsednik dr. Wekerle je prispel danes z Dunaja v Budimpešto in se je posvetoval z resortnimi ministri. Nato se je vršil ministrski svet. Dr. Wekerle bo informiral načelnike strank o dogodkih na Balkanu. Na predlog dr. Wekerleja bodo ogrski politiki pozvani k cesarju.

Ministrski svet v Budimpešti.

Budimpešta, 28. (K. u.) Danes dopoldne ob 10. uri so prišli člani kabineta k ministrskemu predsedniku, da se informirajo o zunanjem položaju. Vršil se je nato ministrski svet, ki so se ga udeležili razven honvednega ministra vsi v Budimpešti navzoči ministri. Razpravljali so o zunanjem položaju.

Praznik sv. Vavla na češkem.

Praga, 28. sept. Današnji praznik sv. Vavla je minil popolnoma mirno. Varnostne oblasti so ukrenile obširne priprave. Mir se ni nikjer kalil. Žene so priredile po cestah zbirko v dobrodelne namene. Javen shod, na katerem bi imel govoriti poslanec dr. Stransky, je oblast prepovedala.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 28. Uradno se poroča:

Na italijanski fronti nobenih posebnih bojev.

Na albanskem bojišču so naše čete zapadno od Ohridskega jezera v nekem obrambnem odseku, ki so ga prevzele od Bolgarov, odbile sovražne napade. Načelnik gen. štaba.

Dunaj, 29. Uradno:

Na italijanski fronti nobenih posebnih dogodkov.

Na albanski fronti pri Berat su omarjali sunki Italijanov.

Načelnik generalnega štaba.

Iz Palestine.

Turško uradno poročilo.

Carigrad, 28. Uradno: Boji ob Tiberškem jezeru trajajo. Z ostalih bojišč nič novega.

Palestina angleška kolonija.

Monakovo, 28. sept. Tukajšnja »Abendzeitung« javlja iz Basela: »Morningpost« poroča, da je vpeljana v Jeruzalem in v zasedenih ozemljih Palestine angleška civilna uprava. V zvezi s tem zahteva list, da postane Palestina angleška kolonija.

Politične novice.

+ Spomenica bosenskih Hrvatov in Srbov, ki so jo izročili Tiszi ob njegovem obisku v Sarajevu, je bila v našem listu v soboto, dne 28. t. m. zaplenjena od naslova do zadnjega podpisa, dasi ni bilo za to nobenega razumnega povoda. Včerajšnja »Edinost« jo je brez ovire priobčila. To je nova ilustracija za zmedenost pojmov pri naših političnih oblastih. Dvomljivo je, ali take konfiskacije več škodujejo ugledu cenzure, ali več koristijo jugoslovanski propagandi. Verjetnejše je drugo, ker ugledu cenzure ne more nič več škoditi.

+ Trst in Ljubljana. Konec našega članka »Odgovor Bosne Tiszi«, ki smo ga priobčili v soboto dne 28. septembra, je bil v Ljubljani konfisciran. Tisza se je v Sarajevu nedostojno vedel, je razbijal pred deputacijo po mizi in se je v jezi dal zapeljati k zelo neprimerni izjavi. Ljubljanski cenzor nam je menda iz strahu, da bi se ogrski državniki ne naučili boljših manir, kar bi škodilo sijaju štefanove krone, dotični pasus črtal. Isti dan pa je objavila tržaška »Edinost« poročilo o Tiszovem obisku v Sarajevu, in ondota cenzura je tudi pri nas zaplenjeni odstavek mirno dovolila.

+ Kronska svet. Sobotnega kronskega sveta se je vdeležil tudi avstrijski

ski veleposlanik v Berlinu, princ Hohenzolne, ki se je že vrnil v Berlin, da tamkaj poroča o poteku kronskega sveta.

+ Odsek za obnovitev. V odseku za obnovitev je domobranski minister Czapp izjavil, da je skupna vlada pripravljena, da pokrije vojne škode iz skupnih dohodkov, izvzeti so le razkošni predmeti. Odškodnina se bo izplačala le za obnovitvena dela.

+ Vojni odsek avstrijske delegacije nameravajo sklicati za ponedeljek dne 14. oktobra, ob pol 4. uri popoldne. Kdaj se skliče plenarna seja delegacije, še ni odločeno.

+ Bosenski program barona pl. Spitzmüllerja. Dne 28. t. m. se je povodom obiska novega skupnega finančnega ministra barona pl. Spitzmüllerja vršil v sarajevskem konaku obed, na katerega so bile povabljene službene osebnosti. Baron pl. Spitzmüller je imel daljši govor, v katerem je imenoval deželne načelnika generala Sarkotića »zvestega Ekarta« bosensko-hercegovskega naroda in slavil veliko 40letno kulturno delo avstrijsko-ogrsko monarhije v Bosni. Omenil je, da je pod vplivom vojne mnogo delujočih oseb zgubilo ravnotežje in da so se vsekakor go-dile krivice; vendar te krivice nikakor niso tolike, da bi mogle izbrisati velika dela monarhije za ti deželi. Nato je minister govoril o krivdi sovražnikov za nadaljevanje vojne in o poplitenju človeštva. Tega poplitenja so kriva razna gesla, ki jih sovražniki mečejo med narode z namenom, da jih zbegajo. Eno najnesrečnejših takih gesel je beseda o samoodločbi narodov. Posamezen narod ne more odločati o svoji usodi, ne da bi upošteval zveze z drugim narodom, ki so jih ustvarile zgodovina, kulturno delo, zemljepisne razmere in gospodarstvo. Te vezi vežejo narode Avstrije-Ogrske med seboj in z monarhijo. K temu pride še kot eden najvažnejših svetovnozgodovinskih činiteljev habsburška dinastija. Kdo naj bo na jugovzhodu Evrope državotvoren; ako ne avstrijsko-ogrsko monarhija s svojo dinastijo? Narod se mora od dvomljivih vojnih gesel povrniti k pozitivnemu delu. V to svrhu se bodo razširile državljanske pravice ljudstva, posebno volilna pravica. Najti se bo morala tudi oblika, da bo moglo bosensko prebivalstvo sodelovati tudi v skupnih zadevah monarhije. Kar tiče politične bodočnosti bosensko-hercegovskega naroda, se bo moralo to vprašanje rešiti edino le v z mislu interesov obeh držav monarhije; vendar naj rešitev odgovarja tudi stvarnim in modernim narodnim zahtevam. V tem zmislu napija bosensko-hercegovskemu narodu. — Deželni načelnik baron pl. Sarkotić se je v svojem odgovoru skliceval na besede grofa Tisze, da monarhija živi in bo živela. Naravni zakon zahteva mogočno, veliko Avstrijo-Ogrsko, njen obstoj je evropska potreba. — Ne mislimo sicer, da sta pri tem obedu tudi baron Spitzmüller in njegov »zvesti Ekart« izgubila ravnotežje, a to vidimo, da govorita o Bosni še vedno kot slepec o barvah. Proti samoodločbi navajata, da posamezen narod ne more odločati o svoji usodi, ne da bi upošteval sosedo. Tako si samoodločbe tudi v Bosni nihče ne predstavljajo. Nič tujih upravičenih koristi oškodovati, a o svojih sam odločati — tako si predstavlja jugoslovanski narod samoodločbo. Skupne zadeve so predmet skupnih razgovorov, naše lastne pa ne smejo več biti predmet mažarskih spekulacij, ki jih Spitzmüller imenuje »pozitivno delo«. Posledice tega dela čuti Bosna najbolj sama, odkar se je začela vojska.

+ Vprašanje Bosne in Hercegovine. Uradni list bosenske vlade »Sarajevski List« prinaša na čelu številke z dne 25. t. m. sledeče poročilo: »Kakor smo z merodajne strani zvedeli, so vesti nekaterih dunajskih listov o stanju dogovorov, ki se tičejo bodočega položaja Bosne in Hercegovine, veliko prezgodnje. Dogovori o tem vprašanju niso še absolutno tako daleč prišli, da bi se že danes o katerikoli hitri rešitvi le malo za gotovo moglo govoriti.«

+ Pogajanja hrvatskih delegatov v Budimpešti. Od hrvatskih poslancev jih je več prišlo v Budimpešto, med njimi bivši sekcijski načelnik grof Kulmer, dr. Popović in dr. Lukinić, da na temelju predhodnjega sporazuma z ministrskim predsednikom konferirajo o aktualnih vprašanjih. Wekerle je sprejel hrvatske delegate ter so se posvetovali o hrvatskem vprašanju zelo dolgo časa.

+ Poraz frankovcev v Otočcu. Pri občinskih volitvah v mestu Otočac je zmagala narodna lista z večino 727 glasov nad frankovci.

+ Važne spremembe v Nemčiji. Iz Berlina so došla poročila, da se bodo še ta teden izvršile v Nemčiji važne spremembe na vodilnih mestih in tudi v vladnem sistemu. Priznava se, da je položaj zelo resen in da ni drugega izhoda, kakor da se sprejmejo socialisti v ministarstvo, ki bi prevzeli potem soodgovornost za vse sklepe. V kratkem je pričakovati sporazuma med centrom in socialisti.

Dnevne novice.

— Prvo sv. obhajilo cesarjeviča Otomana. Na praznik sv. angelov varihov, v sredo, dne 2. oktobra, bo prejel naš cesarjevič Oto prvo sv. obhajilo. Visoki obhajalec in njegovi presvetli starši naj bodo č. č. gg. duhovnikom ta dan priporočeni v poseben spomin pri sv. maši. — Kn. šk. ordinarij v Ljubljani, 30. septembra 1918.

— Podpisani duhovniki novomeške dekanije so darovali v priznanje odličnemu narodnemu nastopu našega prevzvišene knožskofa in Jugoslovanskega kluba za sklad S. L. S. in sicer gg.: Erzar Mat., kanonik, Novo mesto, 16 K; Virant Jan., kanonik, Novo mesto, 4 K; dr. Ažman Ciril, profesor, Novo mesto, 20 K; J. Žerjav, vikar, Novo mesto, 10 K; Zore Anton, župnik, Mirna peč, 15 K; Stare Andrej, kaplan, Mirna peč, 15 K; Žitnik Fr., župnik, Stopiče, 15 K; Pivek Ivan, kaplan, Stopiče, 11.28 K; Bartel B., župnik, Vavtavas, 10 K; Lebar Jak., župnik, Črmošnjice, 20 K; Lunder Al., kaplan, Črmošnjice, 10 K; Zorec Fr., župnik v pokoji, Gor. Sušice, 20 K; Volc Al., župnik, Soteska, 20 K; Česenj Andrej, župnik, Podgrad, 20 K; Rome Jos., župnik v pokoji, Šmihel, 10 K; skupaj 221.28 K.

— Zlato poroko sta 22. t. m. obhajala g. France in Marija Oven iz Podutika. Slovesnost se je vršila v šentvitski podružnici Podutik-Glince ob 4. uri popoldne. Ker je bil oče Fr. Oven prvi član gasilnega društva Podutik-Glince, so ga spremili v cerkev gasilci.

— Slovenski pozdrav iz Carigrada. Iz Carigrada smo prejeli razglednico s sledečo vsebino: Mnogo pozdravov Vam pošiljajo Slovenci pri odhodu iz Carigrada v Palestino. Anton Stergar, desetnik; Al. Jelen, Anton Kosta, Ivan Sever, Hribernik, Al. Zele, Al. Kavčič, F. Malik, de Corti Ferdinand Krkuč, Ivan Adamič. Razglednica je bila oddana 24. septembra 1918.

— Umrla je v Kranju gospa Marija Pečnak, soproga klobučarja in posestnika, stara 46 let.

— »Hrvatski List«, ki izhaja v Pulju, bo izhajal še naprej, ker je njegovo gmotno stanje urejeno.

— Slovenski odbor za vojne invalide v Pragi prosi, naj se mu pošiljajo prečitani časniki na naslov: Červený križ, Praga III, Maltézské náměstí. Militärpflege. Poštnine prosto. Naj stori vsak rodoljub svojo moralno dolžnost!

— Narodni davek. Kot narodni davek se je vpisalo Narodnemu svetu v Ljubljani: I. Vrtačnik, St. Lambert pri Savi, ki je nabral v veseli družbi 40 K; Neimenovani v Tržiču na Gorenjskem 100 K.

— Zgubljena palica. Prehranjevalni organ za kamniški okraj gospod Rojko je v nekem gozdu pri Dobu zgubil svojo okovano palico. Ker g. Rojko pri svojem romanju za živili neobhodno potrebuje palice, je dotični, ki bi jo našel, naprošen, da jo takoj vrne.

— Koliko šteje Trst prebivalcev. Dne 31. decembra 1912 je bilo prebivalcev v Trstu 227.652, sredi leta 1914 244.655 in koncem leta 1917 152.740 ljudi; torej toliko, kolikor leta 1890.

— Slovanska žurnalistika pred vojsko. Leta 1913. je izhajalo 214 ruskih, 156 čeških, 712 poljskih, 413 srbsko hrvatskih, 359 bolgarskih, 138 slovenskih, 74 slovaških, poleg tega 278 ruskih časopisov; dnevnikov je izhajalo 42 srbo hrvatskih, 378 ruskih, 87 poljskih, 23 bolgarskih, 7 slovenskih in 4 slovaški.

— Železniška nesreča se je zgodila snoči, dne 29. t. m. blizu postaje Logatec. Trčil je baje nočni brzovlak, ki je odhajal proti Dunaju, z nekim tovornim vlakom. Doslej ni znano, ali je bilo pri nesreči kaj žrtev.

— Italijanski vojni ujetniki brez nadzorstva. C. kr. deželna vlada nam pošilja: C. in kr. vojaško poveljstvo v Gradcu je vsled dognanih slučajev, da se dovoljuje ujetim Italijanom, ki so na delu, še vedno prevelika in nikakor upravičena prostost, z ukazom od 31. avgusta 1918, št. 23.063 Kgf. v obvestilo vseh delodajalcev in v ponovno razglasitev opozorilo na to, da prostosti katerekoli vrste, kakršne so dopuščene ruskim vojnim ujetnikom, na noben način ne pristojajo in se ne smejo dovoljevati ujetim Italijanom, Srbom, Črnogorcem, Angležem in Francozom. Vse laške ujetnike, ki hodijo prosto naokoli ali po gostlinah, je treba vsakokrat prijeti in po izdanih vojaških odredbah oddati v zapor. Delodajalcem se v takih slučajih ne smejo vojni ujetniki nič več dati nazaj; tudi ne dobe nikakega nadomestila. Dalje se je odredilo, da je vsako občevanje z ujetniki (z izjemo Rusov), v kolikor ga ne zahteva opravljanje dela vojnih ujetnikov, prepovedano, in da se bodo osebe, pri tem zasačene, pozvale na odgovor. Istočasno se vnovič opozarja, da je dajanje opojnih pijač ujetim Italijanom, Srbom, Črnogorcem, Angležem in Francozom nedopustno in ima za posledico kazen.



Naznanjamo vsem sorodnikom, znancom in prijateljem, da je naš iskrenoljubljeni sin, oziroma brat in nečak,

Anton Fon

narednik
svoječasno trg. sotr. tvrdke
Setinc na Vrhniki

po kratki a mučni bolezni
malariji, katero si je nakopal
na bojišču, nenadoma preminul
v bolnici v Tešinu v Sleziji.
Bil je odlikovan se zlato,
2 velikima, 2 malima srebrnima
svetinjama in več drugimi
odlikovanji.

Pogreb se vrši istotam. Sv.
maše zadušnice se bodo darovale
v Sevnici.

Šmarje pri Sevnici, 27./9. 1918.

Anton Fon, oče.
Kristina, Jozefa, sestre.

Odvetniška pisarna

advokata in kazenskega zagovornika

dr. Albin-a Smole-ta

se nahaja na Dunajski cesti
št. 20, nasproti gostilne pri
„Figovcu“ in kavarni „Evropa“.
Posluje dopoldne od
9 do 12 in popoldne od 3 do 6.

Trgovci so

ki se obrtoma pečajo z nakupom in prodajo 3366

NATIONAL-BLAGAJEN,
ne da bi imeli v to potrebno strokovno
znanje. V korist vsakega lastnika National-
blagajne je torej, da se v vsakem slu-
čaju, ko se gre za nakup ali prodajo
National-blagajne, obrne na tovarno sa-
mo. Pojasnila daje vsak čas rade volje:
National - Registrier - Kassen,
G. m. b. H., DUNAJ VI.,
MariahilferstraÙe 57-59.

Absolventinja

trgovskega tečaja želi primerne službe.
Če mogoče, s hrano in stanovanjem v hiši.
Gre tudi na deželo. Naslov pove uprava
»SLOVENCA« pod štev. 3581.



Iva in Pavla Batjel, naznanjata v svojem, ter imenu vseh
ostalih sorodnikov, da je njih iskreno ljubljena nepozabna ma-
mica oz. sestra, teta, gospa

Nežika Batjel

vdova mizarskega mojstra

v nedeljo ob 5. uri zjutraj v 52. letu starosti po dolgem mukepol-
nem trpljenju previdena s tolažil sv. vere, preselila se v boljše
življenje.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v ponedeljek ob
1/2 6 uri popoldne iz hiše žalosti Komenskega ul. 36 na pokopa-
lišče k sv. Križu.

Svete maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi
Sv. Petra.

V Ljubljani, dne 29. septembra 1918.

3593



Ana Drame, roj. Domanovič, naznanja v lastnem imenu ter
v imenu svojega sinčka Leota in vseh sorodnikov žalostno vest,
da je njen predobri soprog oziroma oče, sin, zet in svak, gospod

Leo Drame

trgovec

v soboto, dne 28. septembra ob 8 uri zvečer po kratki, težki bolezni
v 30. letu svoje starosti preminul.

Pogreb predragega rajnika se vrši v torek, dne 1. oktobra
ob 4. uri popoldne iz deželne bolnice na pokopališče k sv. Križu.

V Ljubljani, dne 29. septembra 1918.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za vse izraze sožalja, za krasne cvetke, katere je toliko
ljubil in za poslednje mnogoštevilno spremstvo k preranemu
grobu našega predragega, nenadomestljivega papana

Celestin Mis-a

c. kr. profesorja

izrekamo vsem našo srčno zahvalo. Osobito pa se zahvaljujemo
g. vladnemu svetniku ravnatelju Šubicu za vso ljubeznivost in
skrb, s katero se nas zapuščenih sirot zavzema,

Globoko žalujoči otroci.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Sveže sočivje in sadje,
okisano zgodnje zelje, buče,
kumarce v osoljeni vodi,
delikatesni sir in paradižnike

dobavlja takoj na vagone prosto v Avstrijo
MORITZ RICHTER

ingros trgovina z deželnimi pridelki BUDA-
PEST VI, Andrassy ut 6.

konzorcij »Slovenca«.

Odgovorni urednik: Josip Gostinčar, državni in deželni poslanec v Ljubljani.

Cement- portland

samo v celih vagonih.
Naročujte za spomladansko gno-
jenje sedaj že

kajnit.

Fr. Mulec, Graz, Felix Dahnplatz 6.

KUPI SE dobro ohranjen, kratek

klavir ali pianino

Cenj. ponudbe pod »KLAVIR« 3556 na
upravnistvo »SLOVENCA«.

Polhove kože krtove kože hrčkove kože

kupi po najvišjih cenah

D. Köner

trgovina s kožami in krznom
LEIPZIG, Brühl 47.

Pošiljatve se prosijo po pošti v zavojih
po 5 kg, odpadli znesek se odpošlje takoj
po prejemu. 3031

Domača semena

sube gobe, prazne vreče in druge pridelke
kupiše trgovina s semeni Sever & komp.,
preje PETER LASSNIK, LJUBLJANA,
MARIJIN TRG. 2534

IŠČE SE proti dobri plači vseskozi
zanesljiv

z večletnimi dobrimi spricčevaji, za veliko
prometno gostilniško dvorišče, kateri bi
se dobro razumel tudi na obdelo-
vanje polja. Naslov pri upravi »Slo-
venca« pod 3584, ako znamka za odgovor.

PRODAJO SE 3542

3 prašiči

za rejo, spomladanci. Več se poiže pri
A. ZORMAN, Ljubljana, Stari trg št. 32.

Popolnoma novo, še nič rabljeno

pohištvo

ZA SPALNO SOBO se takoj PRODA.
Kje, pove upravnistvo »Slovenca« pod
štev. 3539.

Kdo izmed vračajočih se ruskih ujetni-
kov kaj ve o **IVANU KRAJNC**, ki
je služil pri 97. pešp. 12. stol., doma iz
Topola, pošta Begunje pri Cerknici. Po-
greda se od 26. avgusta 1914. Poizvedo-
valni urad »Rdečega križa« je sporočil,
da se nahaja imenovan v ruskem ujetni-
štvu brez navedbe kraja. Stroške za spo-
ročilo povrne njegov oče Andr. Krajnc v
Topolu, p. Begunje p. Cerknici, Kranjsko.

Edina slovenska veletrgovina
umetnega cvetja in pogrebni po-
trebščini

Anton Z. Finžgar

VARAŽDIN (HRVATSKO)

dobavlja samo na debelo: umetno
cvetje, nagrobne vence, okraske,
noge in tapete za rakve, tančice,
mrtvaške čevlje i. t. d.

Svoji k svojim! :: Svoji k svojim!

VILA

SE ODDA V NAJEM V BLIZINI
LJUBLJANE. Poblizje se izve v
trgovini PETER LASSNIK, LJUBLJANA,
Marijin trg. 3491

GARJE

srbečico, hraste, lišaje, uniči pri člo-
veku in živini mazilo zoper srbečico.
Bra duha in ne maše perilo. 1 lonček
za eno osebo 4 K. Po pošti 5 K pošt-
nine prosto. — Prodaja in razpošilja
lekarna Trnkoczy v Ljubljani, zraven
rotovža. 1212

SIGORIN

zatre čudovito naplo
vzorčna steklenica 4 K, velika stekle-
nica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se
v vseh lekarnah in drožerijah. Glavna
zaloga za Avstro-Ogrsko:

Apotheke »zur Hofnung« Pecs 16, Ogrsko

Lekarna »zur Hofnung« Pecs 16, Ogrsko
Glavne prodajalne v Ljubljani:
lekarna Gabr. Piccoli in Mr. R. Šušnik
ter drožeriji Ant. Kane in B. Čvanec

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

PRODA SE še malo rabljena usnjata kočija in koleselj

z osmi na olje. Interesentje naj se obrnejo
na naslov: **IVAN ZAJC**, Vir, Dob
pri Domžalah. 3554

SPREJME SE priletna, poštna in
zanesljiva oseba kot 3572

postrežnica

KROJAŠKA ULICA 5/II.

NA PRODAJ imam dobro ohranjene
nože za rezanje zelja

Poiže se pri I. Marenko, Opekarstva
cesta 34, Trnovo, Ljubljana. — Cena po
dogovoru. 3580

Bivši člani »Hranilnice in posojilnice«
in »Kmetijskega društva« v Vipavi od-
nosno nasledniki umrlih članov se po-
zivljajo, da

duignejo

pri navedenih zadrugah svoje

odpovedane deleže

do konca tekočega leta, sicer zapadejo
zneski v pridubožnega zaklada v Vipavi.

Okrožni zdravnik v Radovljici
Med. dr. Jan Voves s soprogo na-
znanjata, da se je dne 25. septem-
bra t. l. poročila njuna hči

Maša

z gospodom Med. dr. Eugen pl.
Szendrey, c. i. kr. nadporočnikom
v r., tajnikom pri magistratu kr.
svobodnega mesta Szegeda.

Ne zametujte denarja!

Ne kvarite oblek

z raznimi vojnimi barvami!

Nudim Vam edino zjamčeno dobro,
trpežno in blagu neškodljivo

barvo za obleke

iz najstarejše in največje tovarne za
barve. Na stotine priznanih pisem
vsakemu na razpolago.

Razpošiljam samo I. vrste

v sledečih barvah: črna, modra, temno
zelena, rdeča, temno rdeča, vijoličasta,
siva, ružjava in rumena. — Da se na-
pravi temno modra, se dá polovico
črne, polovico modre.

Na zahtevo slovensko navodilo.

100 zavojev 50 kron.

500 zavojev po 45 K za 100 zavojev.

1000 zavojev po 40 K za 100 zavojev.

Poštnine prosto pošilja 3136

Rudolf Cotič

Vrhnika.

Vedno bogato zalogo vsakovrstnih

slaščic

priporoča na debelo in drobno

domača trdka

M. TOMAŽIN, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 9.

Svinjsko masl

zamkenjam za pristno Nestlejevo ali
Widrove moko za otroke. Ponudbe naj
se pošljejo na upravnistvo »Slovenca«
pod šifro »Nestle-J.-H.« 3553.

Poskrbite: že sedaj za svojo po-
trebščino

žveplenegega prahu

ker bo valed neprestanih trans-
portnih težkoč nemogoče pravo-
časno dobaviti žvepleni prah.

99% čistil silicij. žve-
pleni prah

in 65/70 % sivi žvepleni prah od
100 kg višje v vsaki množini.

»Vaterländ. Handels- und
Verkehrs-Akt.-Gesell.

Budapest V., Akademia ut. 20,
Naslov za brzojave: Grossist.

Gostilniško koncesijo

odda v najem

MARIJA JELENIČ, Ljubljana,
Stara pot št. 1. 3573

POZOR! POZOR!

Prave žvicarske pasme planinski

kozel

je strankam na razpolago pri
JAKOBU ANZELC, Novi Vod-
mat, Društvena ulica 43. 3574

SPREJMEM poštnega in pridnega

učenca

in učenko

v trgovino z mešanim blagom in dežel-
nimi pridelki. O. ŠTURM, Metilka,
Dolenjsko. 3577

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu, posebno pa stal-
nim gostom vljudno naznanjam, da za-
časno zatvorim svojo gostilno.

3576 MIHAEL ČERNE,

HOTEL PETRAN :: BLED.

PRODAM 15 že rabljenih hišnih

vrat in 15 oken

ter popolnoma nov balkon

z železno ograjo. — Naslov pove uprava
»Slovenca« pod št. 3578, ako znamka
za odgovor.

Kupim zamaške in vreče

in plačam za nove zamaške K 110.—
za kilogram, stare, zavrtane, a ne zdrob-
ljene K 65.— za kilogram, dolge šam-
panjske zamaške, ne umetno blago, K 1.—
za komad, in za vreče kron 14.—
za komad. — Prevzamem vsako množino
proti prejšnji vposlatvi vzorca in aviso po
povzetju. 2871

E. Landskroner

mesto za nakup vreč in zamaškov
Gradec, Lendkai 15.

Zelod in divji kostani

kupuje po najvišji dnevni ceni Viktor-
ija Panholzer v Ljubljani, Pražakova
ulica št. 4.

KOVAČI! KLJUČAVNICARJI

Proda se

stružilni in vrtni stroj

za železo (Drehbank, Bohrmaschine)
po nizki ceni. — Ogleda se lahko pri
B. Oblaku, tov. cem. izdelkov v Logatcu.

Iščemo izučene

krojače in krojačice

za boljši moški in ženski kon-
fekcijski posel. Nastop takoj.

Zaslужek 15—25 kron dnevno.
Krojačka zanatlijska zadruga,
Zagreb, Dalmatinska 1.

Pošteno in pridno

dekle

kmetijskih starišev se takoj sprejme
za kuhinjo ter za domača dela. Po-
nudbe F. M. Stari trg 26, II. nadstr.
Ljubljana. 3589

Dijak

išče stanovanje s hrano. Plača de-
loma v živilih. Ponudbe na upravo
»Slovenca« pod šifro DIJAK. 3587

Loža

v slov. dež. narodnem gledališču
I. nadstropje se dva sedeža abono-
ma odda. Več pismeno vprašati
poštnoleže pod »Loža«. 3588

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi
:: oljate portrete na platno ::
izvršuje umetniško po vsaki fotografiji

Davorin Roušek

prvi fotografski in povečevalni zavod
—::: V LJUBLJANI —:::
KOLODORSKA ULICA št. 34 a.